

Parastās tiesas - Somija

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesens tika atjaunināta oriģinālvalodas versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējis.

Šajā sadaļā ir sniegta informācija par vispārējās piekritības tiesu organizāciju Somijā.

Vispārējās piekritības tiesas – ievads

Somijas tiesas var iedalīt civillietu un krimināllietu **vispārējās piekritības tiesās**, **administratīvās tiesās** administratīvo lietu iztiesāšanai un **specializētajās tiesās**.

Termins "**vispārējās piekritības tiesas**" attiecas uz tiesām, kuru jurisdikcija ir vispārēja. Citiem vārdiem sakot, tās izskata tiesiskus strīdus, kuri nav kādas citas tiesas atbildības jomā. Vispārējās piekritības tiesas ir:

- **Apgabaltiesas** (*käräjäoikeus/tingsrätt*) (pašlaik 51, 2010. gadā samazināsies līdz 27)
- **Apelācijas tiesas** (*hovioikeus, hovrätt*, 6)
- **Augstākā tiesa** (*Korkein oikeus/ Högsta domstolen*)

Vispārējās administratīvās tiesas ir administratīvās tiesas (*hallinto-oikeus/förvaltningsdomstol*, 8). Valsts augstākā administratīvā tiesa ir **Augstākā administratīvā tiesa** (*Korkein hallinto-oikeus/Högsta förvaltningsdomstolen*).

Apgabaltiesas

Vietējās jeb apgabaltiesas darbojas kā pirmās instances vispārējās piekritības tiesas. Tās izskata civillietas un krimināllietas, kā arī lietas, kas saistītas ar parādnieka īpašuma apķīlājumtiesībām (īpašuma nodokļiem) un nekustamā īpašuma īpašumtiesībām (hipotēku un īpašumtiesību reģistrāciju). Pašlaik Somijā ir 51 šāda tiesa. Tās ievērojami atšķiras pēc ranga un lieluma. Vislielākajā ir aptuveni 80 tiesneši, un to kopējais darbinieku skaits ir aptuveni 250 cilvēki, ieskaitot kancelejas sekretārus, tiesu izpildītājus un jaunos juristus, kuri tiesā stažējas. Vismazākajām tiesām ir divi pastāvīgie tiesneši un aptuveni desmit citi valsts civildienesta ierēdņi.

Noteikumus, kas regulē šo tiesu darbību un administrāciju, var atrast **Likumā par apgabaltiesām** (*District Courts Act*) un to papildinošā dekrētā, attiecīgos reglamentos un konkrētākos noteikumos un norādījumos, kas izriet no statūtiem. Saskaņā ar tiesību aktiem pirmās instances tiesas galvenais tiesnesis ir arī šīs iestādes administratīvais vadītājs.

Apgabaltiesai ir arī tiesu piesēdētāji, kas piedalās galvenokārt krimināltiesvedībā. Tiesu piesēdētājus izvēlas pašvaldību padomes. Tieslietu ministrija apstiprina tiesu piesēdētāju skaitu, kas jāizvēlas pašvaldībām. Atlīdzību tiesu piesēdētājiem maksā no valsts budžeta.

Apgabaltiesu procedūra

Apgabaltiesā **civillieta** ir iedalīta divās stadijās: lietas **iepriekšēja sagatavošana** iztiesāšanai un **galvenais tiesas process**. Iepriekšējā izskatīšana sākas ar pušu rakstiskiem iesniegumiem. Daudzas lietas – tās, kuras saistītas ar parādu iekasēšanu, tiek atrisinātas jau šajā stadijā. Sagatavošanās notiek mutiski, ar vienu sēdē prezidējošu tiesnesi.

Ja lietu nevar atrisināt šajā stadijā, tiek ielānots atsevišķs galvenais tiesas process. Šajā procesā apgabaltiesas sastāvā ir viens vai trīs tiesneši, izņemot ģimenes tiesību lietās, kad tiesas sastāvā ir tikai viens tiesnesis. Process tiek organizēts tik nepārtraukts, cik vien iespējams.

Krimināllietās apgabaltiesas sastāvs atšķiras atkarībā no izskatāmā pārkāpuma. Lietas par nenozīmīgiem noziedzīgiem nodarījumiem izskata viena tiesneša sastāvā, bet smagākus noziedzīgus nodarījumus izskata palāta viena tiesneša sastāvā, piedaloties trīs tiesu piesēdētājiem.

Kriminālprocesā tiek ievēroti tie paši principi, kas civilprocesā. Tiesa var pieprasīt apsūdzētajam iesniegt oficiālu paziņojumu pirms galvenā tiesas procesa. Procedūra ir mutiska, un spriedums tiek balstīts uz faktiskajiem apstākļiem, kurus puses ir personīgi darījušas zināmus tiesai. Visi pierādījumi tiek saņemti galvenajā tiesas procesā. Arī šajā gadījumā process tiek organizēts tik nepārtraukts, cik vien iespējams. Tiesas sastāvu nevar mainīt galvenā tiesas procesa laikā.

Ja tiesa nepanāk **vienprātīgu** spriedumu, par to tiek balsots. Katram paneļa loceklim ir viena balss. Ja civillietā ir vienāds balsu skaits, tiesnesis paziņo savu galīgo viedokli; krimināllietā pārsvaru gūst atbildētājam saudzīgākā alternatīva.

Apgabaltiesas spriedumā ir norādīts, kā lieta tikusi atrisināta, kā arī sniegts sprieduma pamatojums. Vairumā gadījumos spriedums tiek pasludināts pusēm uzreiz pēc galvenā tiesas procesa beigām. Plašās vai citādi sarežģītās lietās spriedumu tomēr var atlikt uz ne vairāk kā divām nedēļām un pasludināt rakstveidā ar tiesas kancelejas starpniecību.

Apelācijas tiesas

Somijā ir sešas **apelācijas tiesas**. Tāpat kā augstākās tiesas, tās izskata apelācijas un iesniegumus par apgabaltiesu nolēmumu apstrīdēšanu. Dažos gadījumos apelācijas tiesas darbojas arī kā pirmās instances tiesas, piemēram, lietās par zemāka ranga tiesneša vai augstu amatu ieņemšana ierēdņa saukšanu pie atbildības.

Apelācijas tiesas ir atbildīgas arī par tiesību aktu piemērošanas uzraudzību apgabaltiesās, kā arī par noteiktiem jautājumiem, kas attiecas uz tiesu administrāciju. Viens administratīvais uzdevums, piemēram, ir sniegt atzinumu tiesu atlases komitejai par pretendentiem, kas piesakās uz apgabaltiesas vai apelācijas tiesas tiesneša amatu. Atzinumu sniedz apelācijas tiesas komiteja, kurai uzticēta šī atbildība. Apelācijas tiesas prezidents (galvenais tiesnesis) ir atbildīgs par tās darbību un efektivitāti.

Apelācijas tiesa ir sadalīta divās **nodaļās**, kuras vada galvenais tiesnesis, darbojoties kopā ar citiem tiesnešiem. Lietas parasti izskata apelācijas tiesas nodaļa, kas sastāv no trim tiesnešiem.

Apelācijas tiesas procedūra

Līdz 1998. gada aprīlim apelācijas tiesās procesi bija galvenokārt balstīti uz rakstveida materiāliem. Šādos procesos lietas tiek izskatītas un atrisinātas, vadoties pēc izklāsta, kas balstīts uz tiesā iesniegtiem rakstveida pierādījumiem. Apelācijas tiesu procesa reforma ir palielinājusi to lietu skaitu, kas tiek izskatītas mutiski. Tagad tās amatpersonas (referendārijs) funkciju, kas izklāsta lietas saturu, veic tiesu piesēdētāji un vecākie sekretāri.

Augstākā tiesa

Augstākā tiesa ir **visaugstākais apelācijas līmenis**. Tāpat kā apelācijas tiesa, Augstākā tiesa ir sadalīta divās nodaļās, kuras, lai būtu tiesiski kompetentas, sastāv no pieciem locekļiem.

Lai iesniegtu lietu izskatīšanai Augstākajā tiesā, ieinteresētajai vai iesaistītajai pusei ir jālūdz atļauja iesniegt apelāciju par tiesas spriedumu. Saņemot šo lūgumu, augstākā tiesa izvērtē, vai tā var piešķirt atļauju iesniegt apelāciju šajā noteiktajā lietā. Lietu izskata tiesas **palāta**, kas sastāv no divām vai trim personām. Atļauju iesniegt apelāciju var piešķirt tikai uz tiesību aktos noteikta pamatojuma.

Kopš 1980. gada Augstākā tiesa ir kļuvusi par institūciju, kas var radīt precedentu. Visiem nolūkiem un mērķiem lieta, ko ir iztiesājusī Augstākā tiesa, nosaka tiesību normu, ko līdzīgās lietās jāievēro citām tiesām. Atļauja apelācijas iesniegšanai nav vajadzīga, ja apelācijas tiesa ir darbojusies kā pirmās instances tiesa.

Augstākās tiesas darbībā prezidē tās **prezidents**. Augstākās tiesas locekļus sauc par Augstākās tiesas tiesnešiem. Tiesas galvenais sekretārs, galvenā sekretāra palīgi, jaunākie vai vecākie tiesas sekretāri var darboties kā amatpersonas, kas izklāsta lietas saturu (referendārijs).

Papildu likumā noteikto lietu izskatīšanai Augstākā tiesa uz gadu vai ilgāk ieceļ tiesnešus pagaidu amatos. Augstākā tiesa arī sniedz komentārus par ierosinātajiem tiesību aktiem un Somijas prezidentam nosūtītiem apžēlošanas lūgumiem.

Augstākās tiesas **procedūra** parasti ir **rakstveida**. Tomēr, ja nepieciešams, var tikt veikta arī **mutiska lietas izskatīšana**.

Juridiskās datubāzes

Datubāzes nosaukums un URL

[Somijas tiesu iestāžu tīmekļa vietne](#)

Vai piekļuve datubāzei ir bez maksas?

Jā, piekļuve ir **bez maksas**.

 [Somijas tiesu iestāžu tīmekļa vietne](#) ietver informāciju par Somijas tiesu sistēmu. Tas ir vienas pieturas portāls tiem, kas meklē informāciju par tiesām, prokuroriem, tiesu izpildītājiem, juridiskās palīdzības birojiem un citām publiskām iestādēm, kas nodarbojas ar tiesvedību Somijā.

Tajā, piemēram, ir jaunākā judikatūra no apelācijas tiesām un administratīvajām tiesām.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 08/02/2018